

Τα ελληνικά κράτη: Τραπεζοῦς, Ἡπειρος, Νίκαια

Ν. ΣΤΑΥΡΙΔΗΣ-ΝΙΚΟΛΑΪΔΗΣ, Ιστορικός MSc

Ελληνικά και Λατινικά κράτη στα βυζαντινά εδάφη μετά την άλωση του 1204

ΛΑΤΙΝΙΚΑ (ΣΤΑΥΡΟΦΟΡΙΚΑ) ΚΡΑΤΗ

1. Λατινική Αυτοκρατορία της Κωνσταντινουπόλεως (1204-1261)

2. Βασίλειο της Θεσσαλονίκης (1204-1224)

3. Δουκάτο των Αθηνών (1205-1460)
4. Πριγκιπάτο της Αχαΐας (1205-1432)

ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΚΡΑΤΗ

1. Η Αυτοκρατορία της Τραπεζούντας (1204-1461)
 2. Το Δεσποτάτο της Ηπείρου (1204-1340)
 3. Η Αυτοκρατορία της Νίκαιας (1204-1261)
[Το Δεσποτάτο του Μυστρά (1349-1460)]
- 1261: οι Έλληνες της Νίκαιας ανακτούν την Κων/πολη από τους Φράγκους**

Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΑΝΑΤΟΛΗ ΜΕΤΑ ΤΗ Δ' ΣΤΑΥΡΟΦΟΡΙΑ

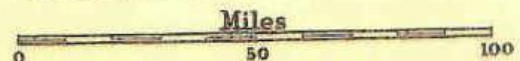

ΤΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΚΡΑΤΗ ΜΕΤΑ ΤΗ Δ' ΣΤΑΥΡΟΦΟΡΙΑ (ΗΠΕΙΡΟΣ, ΤΡΑΠΕΖΟΥΣ, ΝΙΚΑΙΑ)

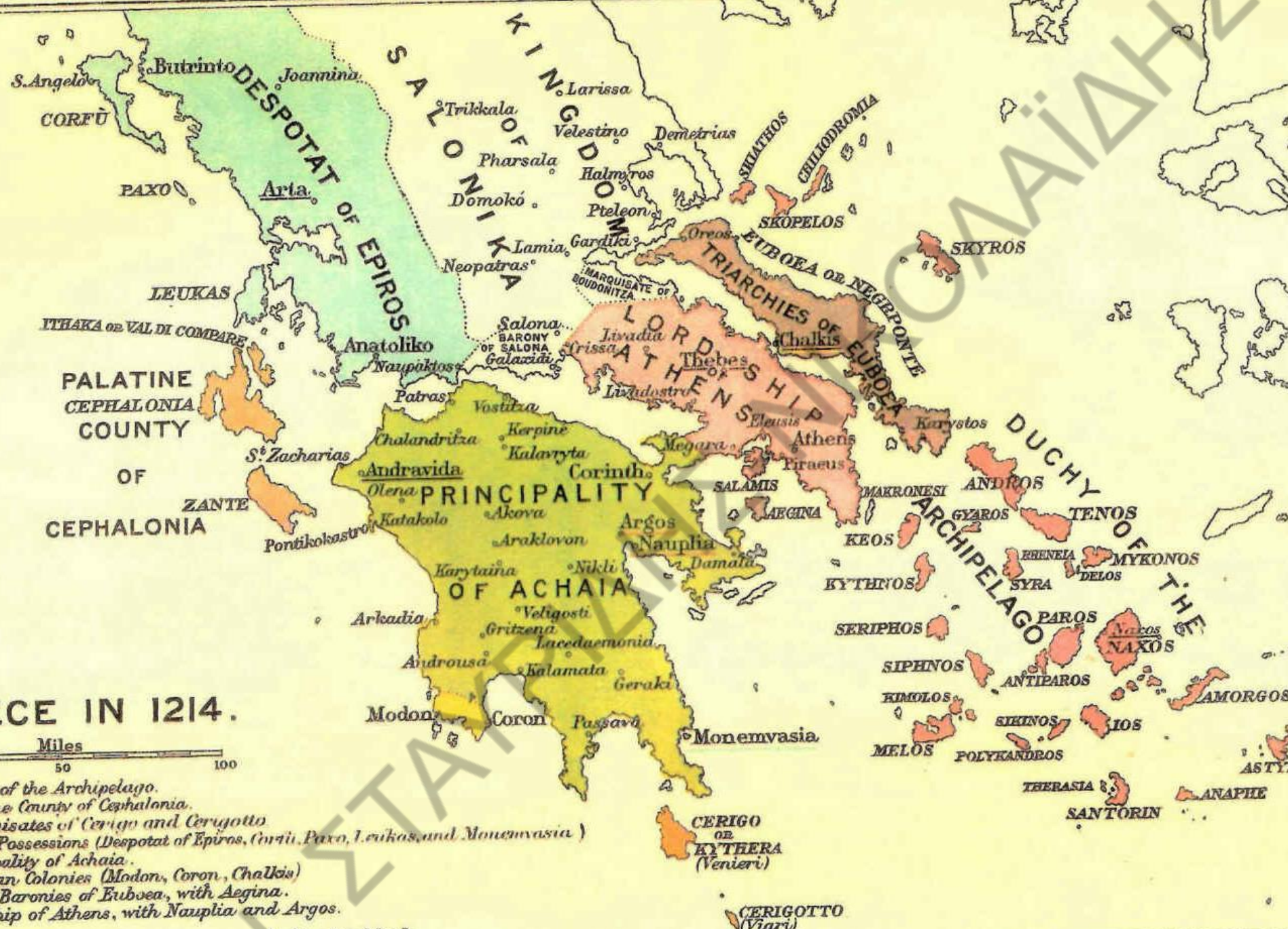
Η κεντρική
και νότια
Ελλάδα το
1214

GREECE IN 1214.

- Duchy of the Archipelago.
- Palatine County of Cephalonia.
- Marquisates of Cerigo and Cerigotto
- Greek Possessions (Despotat of Epiros, Corfu, Paxo, Leukas, and Monemvasia)
- Principality of Achaia.
- Venetian Colonies (Modon, Coron, Chalkis)
- Three Baronies of Euboea, with Aegina.
- Lordship of Athens, with Nauplia and Argos.

The capitals of the various states are underlined in black

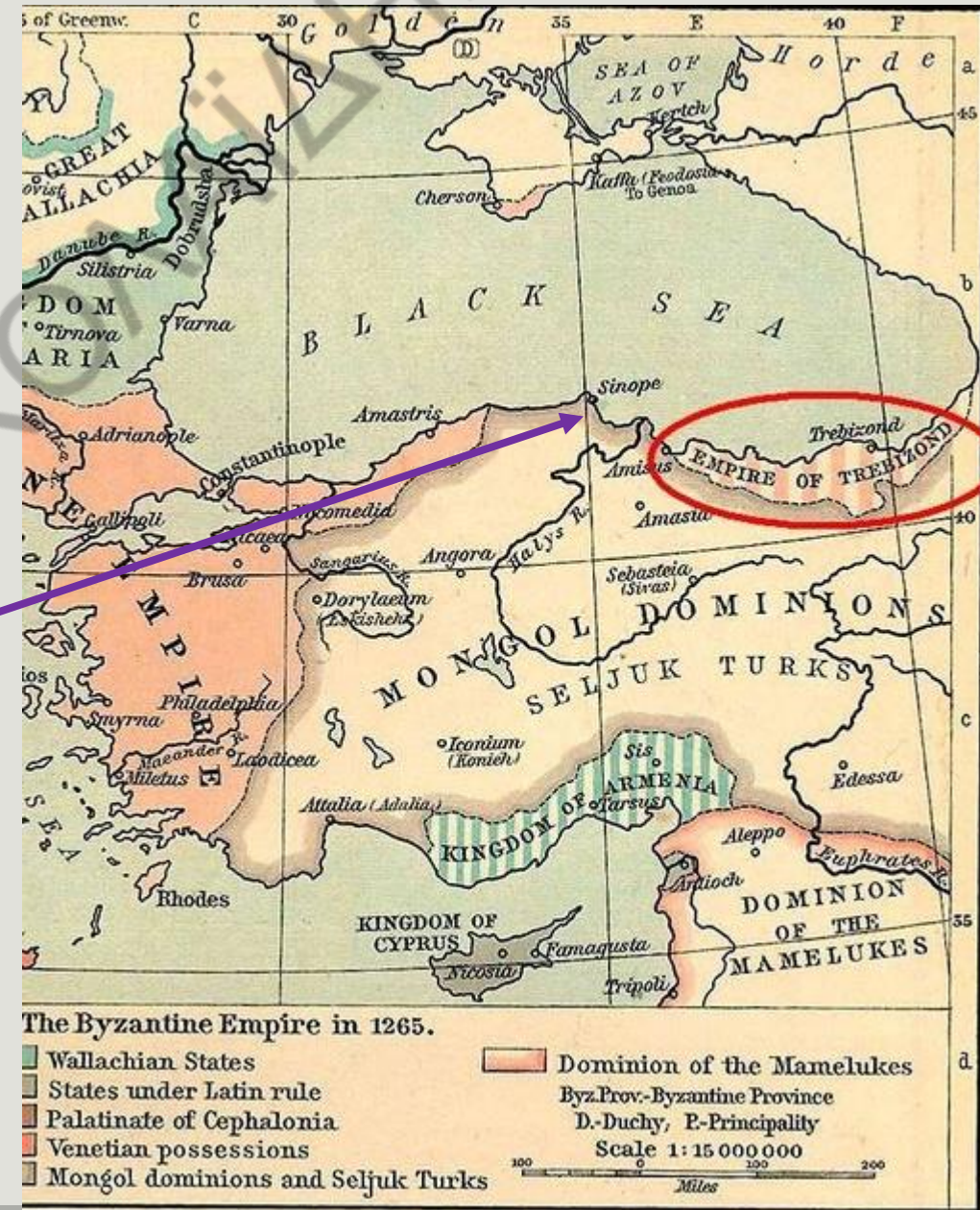
CERIGOTTO
(Viari)

1. Η Αυτοκρατορία της Τραπεζούντας (1204-1461)

Θέση: νοτιοανατολικές ακτές του Ευξείνου Πόντου

Ιδρυτές: Αλέξιος και Δαβίδ Κομνηνός (εγγόνια του αυτοκράτορα Ανδρονίκου Α' (1183-1185))

Η κατάληψη της Σινώπης από τους Σελτζούκους κατέστρεψε τη δυνατότητα του κράτους της Τραπεζούντας να επεκταθεί δυτικά.

- Η στρατηγική θέση του κράτους της Τραπεζούντας για το διεθνές εμπόριο της επέτρεψε να αποκτήσει φήμη και πλούτη
- 1461: ο Οθωμανός σουλτάνος Μωάμεθ Β΄ καταλύει την αυτοκρατορία της Τραπεζούντας

2. Το Δεσποτάτο της Ηπείρου (1204-1340)

Θέση: Ήπειρος και Αιτωλοακαρνανία, με σταδιακή επέκταση προς Αλβανία, Θεσσαλία, Μακεδονία και Θράκη (πρόσκαιρα).

Ιδρυτής: Μιχαήλ Κομνηνός-Δούκας.

Αντίπαλοι: Λατίνοι, Βούλγαροι, κράτος της Νίκαιας.

3. Η Αυτοκρατορία της Νίκαιας (1204-1261)

Θέση: δυτική Μ. Ασία με κέντρο τη Νίκαια.

Ιδρυτής: Θεόδωρος Λάσκαρης, από το 1208 αυτοκράτωρ Ρωμαίων.

Αντίπαλοι: Λατίνοι της Κων/πολης (Β), πρόσκαιρα το κράτος της Τραπεζούντας (ΒΑ), Σελτζούκοι Τούρκοι (Α-ΝΑ), κράτος της Ηπείρου (Δ).

Ο ανταγωνισμός Ηπείρου και Νικαίας για την ανάκτηση της Κωνσταντινούπολης: 1204-1261

ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΚΡΑΤΟΣ ΤΗΣ ΗΠΕΙΡΟΥ

1224: ο δεσπότης Θεόδωρος Κομνηνός καταλύει το φραγκικό βασίλειο της Θεσσαλονίκης και στέφεται *«αυτοκράτωρ Ρωμαίων»*.

1230: ο Θεόδωρος υφίσταται συντριπτική ήττα από τον τσάρο των Βουλγάρων Ιωάννη Ασάν Β' και αιχμαλωτίζεται.

ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΚΡΑΤΟΣ ΤΗΣ ΝΙΚΑΙΑΣ

1208: ο Θεόδωρος Λάσκαρης στέφεται στη Νίκαια *«αυτοκράτωρ Ρωμαίων»*.

1246: ο αυτοκράτορας Ιωάννης Γ' Βατάτζης επεκτείνει την κυριαρχία της Νικαίας στα Βαλκάνια νικώντας τους Βουλγάρους και καταλαμβάνοντας τη Θεσσαλονίκη.

1261: ο στρατηγός της Νικαίας Αλέξιος Στρατηγόπουλος καταλαμβάνει την Κων/πολη.

Η εσωτερική πολιτική του Ιωάννη Βατάτζη και η διεθνής θέση του κράτους της Νίκαιας:

- **Κοινωνική πολιτική**

- ✓ Πάταξη των καταχρήσεων στη διοίκηση
- ✓ Ίδρυση φιλανθρωπικών ιδρυμάτων για την ανακούφιση των ενδεών

- **Άμυνα**

- ✓ Αναβίωση του θεσμού των «στρατιωτικών κτημάτων» για την ανασυγκρότηση του αμυντικού συστήματος στα ανατολικά σύνορα

- **Οικονομία**

- ✓ Έμφαση στην ανόρθωση της αγροτικής οικονομίας
- ✓ Υιοθέτηση πολιτικής αυτάρκειας – απαγόρευση εισαγωγής ειδών πολυτελείας από τις ιταλικές πόλεις.

Ισχύς και διεθνές κύρος του κράτους της Νίκαιας

- Εξασφάλιση των μικρασιατικών κτήσεων
- Προσάρτηση μεγάλου τμήματος των Βαλκανίων
- Αποδυνάμωση των Ηπειρωτών και των Βουλγάρων
- Παρακμή της Λατινικής Αυτοκρατορίας

Επί Μιχαήλ Παλαιολόγου (1259-1282)

- Συνάπτεται βυζαντινο-γενουατική συνθήκη για εξασφάλιση στρατιωτικής βοήθειας κατά των Βενετών, με αντάλλαγμα τελωνειακές και φορολογικές απαλλαγές.
- Ανακτάται η Κωνσταντινούπολη
- Ο Μιχαήλ Παλαιολόγος στέφεται εκ νέου αυτοκράτορας των Ρωμαίων στην Αγία Σοφία ως Μιχαήλ Η΄.

Η βυζαντινή παλινόρθωση το 1261

Η κεντρική και νότια Ελλάδα στα τέλη το 1278 (μετά τη βυζαντινή παλινόρθωση)

Το Βυζάντιο και το περιβάλλον του στα 1328

ΑΝΔΡΟΝΙΚΟΣ Γ' (1328-1341)

Η ΣΤΑΔΙΑΚΗ ΠΑΡΑΚΜΗ ΤΟΥ ΒΥΖΑΝΤΙΟΥ ΑΠΟ ΤΑ ΜΕΣΑ ΤΟΥ 14ου αι. κ.ε.

1341

1354